

21. *Šmarnice naše visoke nebeške Kraljice, neomadežane Marije Device*. Tretji letnik. Spisal, založil in na svitlo dal Luka Jeran, duhoven ljubljanske škofije. V Ljubljani 1863. 12. 296. — Cvetlica iz verta večnosti. Lilija iz verta Marijnih otrok. Memorare. Cvetlica za na dom. Natis. J. Blaznik.

22. *Zlati Vek*. V Ljubljani 1863. 8. 293. Mej založniki je L. Jeran, ter vanj posebej spisal: „Sv. Klemen rimski papež med Sloveni (str. 59—73)“.

23. *Svete pesmi*. Četerte bukvice. Nabral in na svitlo dal L. Jeran. V Ljubljani 1863. 12. 158. Nat. J. Blaznik (Danic. 100. 109).

24. *Abuna Soliman*. Zložil Anton Umek Okiški. V Ljubljani 1863. 8. 204. Nat. J. Blaznik. Sprožil, na svitlo dal in založil z denarom za Knobleherjev spominek Luka Jeran (Vid. Danic. 1862 str. 45. 284). V Danici l. 1863 str. 214 naznanja in priporoča to delo na pr.: „Slavospev in življenje ranjcega dr. Ignacija Knobleherja, z lepo podobo na čelu . . . Upamo, da to je spominek, našemu slavnemu rojaku zarés spodoben, po svojem obsegu ves priméren, v slovenski mladini blagoserdne čutila obudovati in vsako slovensko serce v prostih urah kratkočasiti. Z nobeno rečjo bi se ne bil mogel spomin našega rojaka bolj živo ohraniti, kakor s tem spisom. Naj bodo torej vsim prijatlom in spoštovavcem ranjcega slavnega moža te bukvice živo priporočene. Slavne vodstva slovenskih gimnazij in učitelje slovenščine — tudi po realkah — prosimo, naj bi blagovolili na to delo se ozreti, v katerem so kaj pripravne daljši in krajši pesmi vsakterih metrov in obsega za vaje in deklamovanje učencev in družih. Niso pa zgolj suhe verstice, temuč čitatelj bo našel, da umni pesnik . . . je povsod iz vsih raznih véd krepko zernje iz nekdanjih in sedanjih časov, iz klasiških in družih del snoval v svoje mične poezije, pa tudi domovini ni dolžan ostal, kar se ji spodobi (str. 214) itd.“ —

O šolskih vrtéh.

Govoril Vojteh Ribnikar pri občnem zboru društva učiteljev in šolskih prijateljev kraja Logatskega dné 4. aprila t. l. v Cerknici.

(Konec.)

Tudi naše društvo more šolskemu vrtnarstvu pomoči in sicer, da se zedinimo — in z združenimi močmi

1. skušamo, katera vrsta hrušek, jabolk i. t. d. se našim krajem najbolj prilaga;
2. da društvo oskrbí vodstvom pravih, dobrih cepičev, sortimentno sadno drevje, divjake i. t. d.;
3. da društvo dobí dobra, zanesljiva semena raznih zelenjav in
4. da društvo razpošilja razna semena, potaknence in cepiče raznih cvetic, osobito vrtnic.

Ako vsi učitelji tako vkupno delujemo, drug drugemu pomagamo, upati smemo naj lepših uspehov.

Slednjič naj omenim tukaj tudi razmerje šolskih vrtov in učiteljstva gledé obdelovanja in dohodkov vrta.

Ukaz ministerstva z dné 3. novembra 1878. l. št. 15690 velí: Učitelj, ki poučuje mladino o sadjarstvu in vrtnarstvu, uživa tudi vrtné dohodke. Če se preseli, zahteva lahko od naslednika, da mu povrne troške. V tem ukazu določeno je natančno o dohodkih vrta, a omenjeni niso troški. Obdelovanje šolskega vrta stane denarjev — ako bi učitelj moral vse troške sam trpeti, zahtevalo bi se preveč, poleg truda s poukom imel bi še, vzlasti od začetka, več let gotovo materialno izgubo, ako bi hotel urediti šolski

vrt tako, kakor je treba. Slaba plača pa nam to nikakor ne dovoljuje. Ker pa je šolski vrt del šole, izdal je slavni c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko z 29. julija 1887. l. št. 1274 ta-le ukaz: „Na podlogi obstoječih postav je šolski vrt del šole. Ker pa mora za stvarne šolske potrebe skrbeti šolska občina, zato določuje tudi ta, kdo da uživa šolski vrt“.

Da bi učitelj plačeval vse troške obdelovanja in znabiti celó urejevanje šolskega vrta in za to imel vse dohodke taistega, ne gre; a pravično bi tudi ne bilo, zahtevati od krajnega šolskega sveta, da plača vse troške, dohodke pa bi spravil učitelj. Po mojem mnenju bilo bi najbolje, ako bi se ta stvar tako uredila:

1. Vsaka šola, oziroma šolska občina, naj dostavi šoli urejeni šolski vrt. Ako ni še kje urejen, to delo gotovo učitelj rad prevzame.

2. Krajni šolski svet plača vsa dninarska-težaška dela na vrtu, vsaj ne more zahtevati, da bi otroci, ali učitelj kopal, gnojil zemljo i. t. d.

3. Krajni šolski svet oskrbi tudi potrebno sortimentno sadno drevje, razna semena, divjake, gnoj i. t. d. ter za to vsako leto stavi primerno vsoto v letni proračun.

V stvarni pouk naj se krajni šolski svet ne meša; zato tudi ne sme določevati, kako drevje, seme i. t. d. je potrebno za vrt, kako orodje treba naročiti i. t. d., za vse to skrbeti mora pod nadzorstvom c. kr. okrajnega šolskega sveta učitelj voditelj.

Ako bi kateri krajni šolski svet ne hotel za šolski vrt nikake vsote določiti, — naj stori to c. kr. okrajni šolski svet; in ako bi krajni šolski svet za to določene vsote ne hotel oddati voditelju šole ali kupiti potrebne reči, naj dá c. kr. okrajni šolski svet to vsoto neposrednje šoli, vodstvo pa naj tudi neposrednje predloži račun o porabljenem denarju.

Vsa odgojena drevesa šolskega vrta so lastnina krajnega šolskega sveta, ta more z njimi dovoljno razpolagati. Pridelek zelenjave, cvetic, sočivja, krompirja i. t. d. in sploh, kar zraste na počivalnih lehah, uživa učitelj.

Ker uredi šolski vrt krajni šolski svet, lahko ta skrbi, da je za drevesnico odmerjen primeren prostor, in da dobí potem vsako leto precejšnje število sadnih dreves, katera mu obilo povrnejo za obdelovanje izdane denarje.

Da pa se to po postavnici poti uredí, stavim nasvèt, da naše društvo napravi v tem smislu prošnjo na c. kr. okrajni, oziroma deželni šolski svet, ob enem pa tudi enake predloge pošlje glavnemu zboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v razpravo, da ta potem ukrene tudi vse, kar je potrebno k rešitvi, ter se s tem šolsko vrtnarstvo, a z njim vred tudi občno sadjarstvo vzbuja in oživlja — v blagor naši domovini.

Iz šole za šolo.

Deček pri ptičjem gnezdu.

(Glej Praprotnikov „Abecednik“ str. 66!)

1. „Ljubi deček! prosim te,
Pusti moje gnezdice!
Tički notri so mladi,
Slabi so in še nagí.
O ne hodi blizu tjà,
Ker bojé se vsakega,
Bi zeló prestrašili
Tvojih črnih se očí.
Ubóžčekov usmili se,
Tjà ne hodi, slušaj me;	Bom ti pela pesmico,
Če me slušaš ptičico“.
	2. Videl gnezdice bi rad
Ljubih ptičkov deček mlad,
A na prošnjo ptičice
Le iz daleč gleda je.
Starka v gnezdice zletí,
Varno čuva ljubčke si;
Dečka gleda, hvali ga,
Da lepo ubogat' zná.

Opómnja. Podobe Winkelmann-ove kažejo ta prizor prav lepo. Ako ga šola ima, naj se učencem pokaže pred, predno se ta pripoved obravnava.